

Κεφάλαιο 5

Η Μικρασιατική Εκστρατεία και η Καταστροφή (σελ. 194 – 199)

Μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου η Ελλάδα, ως νικήτρια χώρα, απέστειλε στρατό στη Μικρά Ασία. Το όνειρο της απελευθέρωσης των αλύτρωτων αδελφών της περιοχής φάνηκε προς στιγμή να πραγματοποιείται. Όμως σύντομα οι ελπίδες διαψεύστηκαν. Στα τέλη Αυγούστου του 1922 τα τουρκικά στρατεύματα νίκησαν οριστικά τον ελληνικό στρατό. Η ήττα του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος είχε ως συνέπεια την καταστροφή του μικρασιατικού ελληνισμού και τον ξεριζωμό του από τις εστίες του, την αποκαλούμενη Μικρασιατική Καταστροφή.

Σχόλιο [j1]: ξεριζωμός ο [O17](#): βίαιη και αναγκαστική φυγή ενός λαού ή μιας οικογένειας από τον τόπο τους.

Σχόλιο [j2]: εστία η [O25](#): ο τόπος μόνιμης κατοικίας ή γενικά η πατρίδα κάποιου: *Επάνοδος των προσφύγων / των αιγμαλιότων στις εστίες τους.* (έκφρ.) *υπέρ βομών** και εστίων. || (ειδικότ.): *Οικογενειακή / συζυγική / πατρική ~.*



▲ Η Σμύρνη καίγεται, οι χριστιανοί κάτοικοί της προσπαθούν απεγνωσμένα να σωθούν, ενώ οι ναύτες των συμμασικών δυνάμεων παρακολουθούν αμέτοχοι



Οι διεκδικήσεις των νικητριών δυνάμεων για τα εδάφη της Τουρκίας – Η αποβίβαση ελληνικών στρατευμάτων στη Σμύρνη

Με τη Συνθήκη των Σεβρών (1920), που τερμάτισε τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, δημιουργήθηκε μία περιορισμένη εδαφικά Τουρκία, καθώς οι νικήτριες δυνάμεις της Αντάντ διεκδικούσαν περιοχές της: η Βρετανία τα στενά του Βοσπόρου και την Κωνσταντινούπολη, η Ιταλία την Αιτάλεια, η Γαλλία την Κιλικία και η Ελλάδα την περιοχή της Σμύρνης, όπου κατοικούσαν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες. Από τις 2 Μαΐου του 1919 είχαν αποβιβαστεί στο λιμάνι της Σμύρνης ελληνικά στρατεύματα, αναλαμβάνοντας τη διοίκησή της για πέντε χρόνια. Αμέσως μετά, οι κάτοικοι της θα αποφάσιζαν αν θα ενωνόταν με την Ελλάδα.



▲ Έλληνες στρατιώτες παρελαύνουν στην προκυμαία της Σμύρνης

Οι ελληνικές στρατιωτικές επιχειρήσεις μακριά από τη βάση της Σμύρνης – Οι δυσκολίες

Ο ελληνικός στρατός ήρθε αμέσως στην Πέργαμο και στο Αϊδίνι σε σύγκρουση με Τούρκους στρατιώτες και αντάρτες. Οι επιτιθέμενοι εξορμούσαν από την ενδοχώρα είτε από εδάφη που κατείχαν οι Ιταλοί. Προκειμένου να προστατευθούν οι ελληνικοί πληθυσμοί και να αντιμετωπιστούν οι τουρκικές επιθέσεις, η γραμμή κατοχής αποφασίστηκε να επεκταθεί. Προκρίθηκε, λοιπόν, από το ελληνικό Στρατηγείο η κατάληψη των σημαντικών κέντρων Αφιόν Καραχισάρ και Εσκή Σεχίρ, που απείχαν περισσότερο από 300 χιλιόμετρα από τη βάση της Σμύρνης. Αυτό σήμαινε τη δημιουργία ενός εκτεταμένου μετώπου επιχειρήσεων με τεράστιες δυσκολίες στον ανεφοδιασμό, χωρίς χάρτες ακριβείας και με τους Τούρκους να υπερτερούν σε ιπικό και πυροβολικό.

Σχόλιο [j3]: ενδοχώρα η [O25](#) : εδαφική περιοχή που εκτείνεται πίσω από παραθαλάσσιο τόπο (οικισμό, λιμάνι) και έχει στενούς οικονομικούς, πολιτικούς κτλ. δεσμούς με αυτόν: Κατέλαβαν το λιμάνι και ένα μικρό μέρος της ενδοχώρας του.

Σχόλιο [j4]: προκρίνω -ομαι Ρ πρτ. και αόρ. πρόκρινα και προέκρινα, απαρέμφ. προκρίνει, παθ. αόρ. προκρίθηκα, απαρέμφ. προκριθεί, μππ. προκριμένος : 1. (συνήθ. παθ.) επιλέγω, αναδεικνύω κτ. ή κτ. μεταξύ πολλών: Προκρίθηκαν δέκα τραγούδια για να διεκδικήσουν τα βραβεία. Τέσσερις ομάδες θα προκριθούν για τους τελικούς αγώνες. 2. (λόγ.) κρίνω κτ. ως καλύτερο, προτιμότερο μεταξύ δύο ή περισσότερων επιλογών, επιλέγω, προτιμώ: ~ μια λύση / μια διαδικασία αντί μιας άλλης.



▲ Ελληνες στρατιώτες εισέρχονται στην πόλη Ουσάκ της Μικράς Ασίας



▲ Ο Μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρυσανθος Φιλιππίδης

Η εκλογική ήττα του Βενιζέλου – η επιστροφή του βασιλιά Κωνσταντίνου – η συνέχιση του πολέμου – η αλλαγή της ηγεσίας του στρατεύματος

Το Νοέμβριο του 1920 ο Βενιζέλος έχασε τις εκλογές. Την εξουσία ανέλαβαν οι πολιτικοί του αντίπαλοι, οι οποίοι επανέφεραν στο θρόνο το βασιλιά Κωνσταντίνο, προκαλώντας με την ενέργειά τους αυτή τη δυσαρέσκεια των Άγγλων και των Γάλλων. Επίσης συνέχισαν τον πόλεμο, αντικαθιστώντας την ηγεσία του στρατεύματος.

Ο Μουσταφά Κεμάλ

Οι όροι της Συνθήκης των Σεβρών προκάλεσαν την αντίδραση των Τούρκων. Στο εσωτερικό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στους οπαδούς του Σουλτάνου κι εκείνους του αξιωματικού

Μουσταφά Κεμάλ. Ο Κεμάλ, διατηρώντας επαφές με τους Ιταλούς και τους Γάλλους, από τα λιμάνια των οποίων προμηθευόταν όπλα και πυρομαχικά, οργάνωσε αντίσταση εναντίον του ελληνικού στρατού. Η κατάσταση στη Μικρά Ασία σταδιακά άλλαξε, καθώς οι περισσότεροι Σύμμαχοι άρχισαν να εγκαταλείπουν τα εδάφη που κατείχαν. Αλλά και οι Σοβιετικοί άρχισαν να υποστηρίζουν τον Κεμάλ.

Η προώθηση των ελληνικών στρατευμάτων στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας – Οι μεγάλες δυσκολίες – Η οπισθοχώρηση

Παρά τις αντίξοες συνθήκες, τα ελληνικά στρατεύματα προχώρησαν νικηφόρα στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας και στη διάρκεια του 1921 κατέλαβαν τους δύο στρατηγικούς στόχους που είχαν θέσει. Αλλά οι Τούρκοι του Κεμάλ υποχώρησαν κι άλλο και οχυρώθηκαν στην περιοχή της Αγκυρας. Η ανάγκη καταδίωξης και οριστικής εξολόθρευσής τους ανάγκασε τον ελληνικό στρατό να περάσει τον ποταμό Σαγγάριο και την Αλμυρά έρημο. Ο εφοδιασμός έγινε δύσκολος και ο στρατός ήταν ταλαιπωρημένος από τους συνεχείς πολέμους. Έτσι, τον Αύγουστο του 1921 οπισθοχώρησε και οχυρώθηκε σε μία αμυντική γραμμή (Εσκή Σεχίρ - Κιουτάχεια - Αφιόν Καραχισάρ).



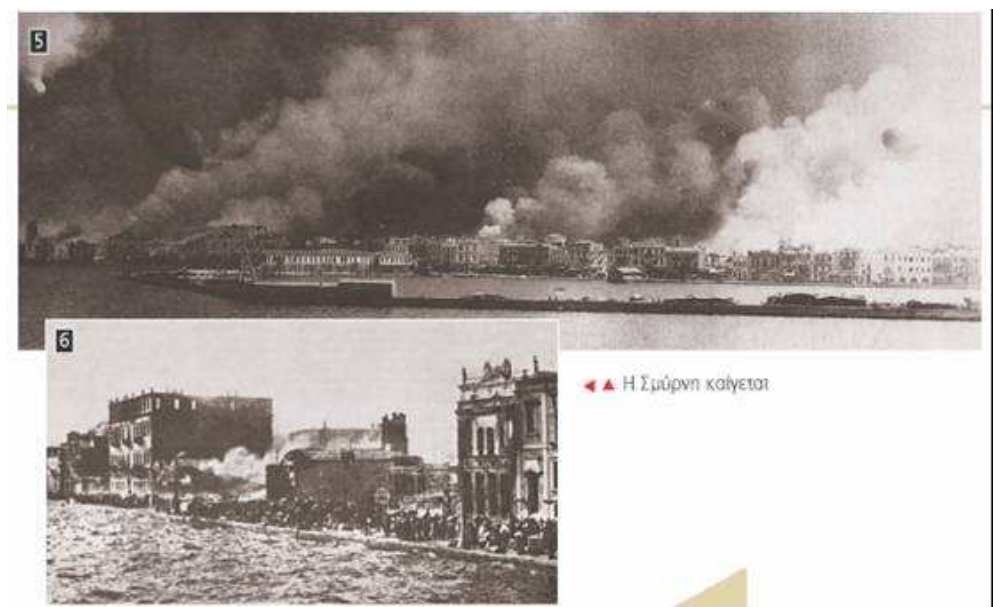
Η αντεπίθεση των Τούρκων – Η καταστροφή της Σμύρνης – Οι σφαγές κατά του ελληνικού χριστιανικού πληθυσμού – Η προσφυγιά

Ένα χρόνο μετά, τον Αύγουστο του 1922, οι Τούρκοι του Κεμάλ επιτέθηκαν στις εξασθενημένες ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις. Η αμυντική γραμμή έσπασε και ο ελληνικός στρατός αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Τον ακολούθησαν χιλιάδες Έλληνες, φοβούμενοι τα τουρκικά αντίποινα. Στα τέλη Αυγούστου οι Τούρκοι μπήκαν στη Σμύρνη, πυρπόλησαν την ελληνική και την αρμενική συνοικία της πόλης, ενώ ο Μητροπολίτης Χρυσόστομος παραδόθηκε στο μουσουλμανικό πλήθος και θανατώθηκε. Σκληρές ανείπωτου πόνου εκτυλίχθηκαν στο λιμάνι, με πρωταγωνιστές πλήθος πρόσφυγες που αγωνίζονταν να μπουν στα πλοία για να σωθούν. Σφαγές χριστιανών και λεηλασίες ολοκλήρωσαν την καταστροφή. Ήταν το δραματικό τέλος της μακραίωνης ελληνικής παρουσίας στην περιοχή.

Σχόλιο [j5]: αντίποινα τα [Q40](#) : βλαβερή ενέργεια που γίνεται σε βάρος κάποιου με σκοπό την εκδίκηση ή γενικά την αντιμετώπιση αντίστοιχης ενέργειάς του· (πρβ. *αντίμετρο*): Οι Γερμανοί τουφέκισαν δέκα Έλληνες ως ~ για το φόνο ενός Γερμανού. Προβαίνω σε / επιβάλλω ~. Απειλώ με ~.



Η πορεία του ελληνικού στρατού





Γλωσσάρι

Τουρκία: Έτσι ονομάζεται το κράτος που σχηματίστηκε μετά τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Πρωτεύουσά του είναι η Άγκυρα.

Μουσταφά Κεμάλ Ατατουρκ: Τούρκος στρατιωτικός και πολιτικός, ηγέτης του κινήματος των Νεοτούρκων και μετέπειτα Πρόεδρος του τουρκικού κράτους. Ο Κεμάλ Ατατουρκ θεωρείται ο δημιουργός της σύγχρονης Τουρκίας.

Αντίξοος: Δύσκολος, δυσμενής.

Σαγγάριος: Ποταμός στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας, που βρίσκεται κοντά στην Άγκυρα.

Αλμυρά έρημος: Έρημος που βρίσκεται στην Κεντρική Μικρά Ασία.